

Mi is az a demokratikus oktatás? Interjú Chris Mercogliano-val

június 12, 2014

Interjú Chris Mercogliano-val, az 1973 óta működő Albany Free School igazgatójával

Írta: Yong Shian Phoon, 2014 május 19.

Yong Shian Phoon, más néven Heather, malajziai egyetemi hallgató a Hong Kong Egyetemen. Jelenleg MA szakdolgozatán dolgozik, melynek témája a demokratikus oktatás.

Heather: Chris, miért akartál az Albany Szabad Iskolában tanítani?

Chris: Azért akartam tanár lenni, mert nagyon szeretem a gyerekeket és élvezem, ha olyasmit taníthatok meg nekik, amit korábban nem tudtak. Szeretem látni, ahogy ettől boldogabbá válnak. Azért választottam az Albany Szabad Iskolát, mert a belvárosi gyerekeknek akartam segíteni, ott, ahol az állami iskolák elég gyengék, és a gyerekeknek szüksége van olyan felnőttekre, akiket érdekel a sorsuk, és nem hajlandók magukra hagyni őket. Később pedig, annyi kisebb csoda létrejöttét láttam magam körül, hogy ott ragadtam. Azért is maradtam, mert lehetőséget kaptam arra, hogy szabadon dönthessek, így olyasmit, és úgy taníthattam, aminek értelme van, és nem kellett mások által megírt forgatókönyveket követnem.

H: Szóval azt mondanád, hogy a demokratikus iskola előnye az, hogy rugalmas, és nem kell egy határozott tantervet követnie?

C: Igen! Azt szerettem a legjobban, hogy csak olyan gyerekekkel kellett dolgoznom, akik kimondottan akartak tanulni. Nem kellett azzal az ellenállással megküzdenem, amit olyan gyerekeknél tapasztalhatunk, akiknek a tanulás valami kötelező dolog.

H: És hogyan határoznád meg a demokratikus iskolát?

C: Először is, meg kell mondanom, nem igazán szeretem ezt a kifejezést, mert szigorúan politikai felhangja van. A „demokratikus” szó egy olyan önkormányzati rendszerre utal, amelyben az emberek megosztóznak a hatalmon. Azt hiszem fontos eleme az iskolának, hogy a gyerekek részt vesznek a döntésekben a szabályok kialakításában, és a problémák megoldásában, de ez csak egy része az egésznek. Emellett, ott van a másik rész, amikor a gyerekek egy csomó olyasmit csinálnak, aminek semmi köze az iskola irányításához, és ezt ez a kifejezés egyáltalán nem takarja.

Így most van a világban egy rakás iskola, ami demokratikusnak hívja magát, de mégis teljesen eltérő a filozófiájuk. Van néhány olyan demokratikus iskola, mint az Albany szabad iskola, a Brooklyn szabad iskola, a Summerhill vagy a Sudbury Hill, ahol a gyerekek teljes szabadságot élveznek, és azt tehetik egész nap, amit akarnak, és nincsen előre meghatározott tanterv, amit követni kellene, de van sok olyan másik is, ahol nem ez a helyzet. Ráadásul, hogy még tovább bonyolítsam sokan a központi állami oktatást hívják „demokratikusnak”, mert mindenki számára elérhető, és a diákok sikereket érhetnek el attól függetlenül, hogy gazdagok, vagy szegények.

H: Értem. Pontosan ezt tapasztaltam én is, amikor a demokratikus iskolákat próbáltam kutatni, mert a tudományos világban több eltérő elképzelés él arról mit jelent a

demokratikus iskola.

C: Ezért jobban szeretem azt mondani: az iskolám, egy demokratikusan irányított szabad iskola.

H: Tehát határozottan ellene vagy a rögzített tartalmú, előre meghatározott tantervnek, amelyet minden diáknak meg kell tanítani?

C: Így van. Számomra ez nem annyira filozófiai kérdés, mint inkább tény, vagyis, hogy a gyerekek jobban tanulnak, ha az indíttatás belőlük jön, mert érdekli őket az, amit tanulnak. Ráadásul, minden gyerek más temperamentummal születik. Egyesek jobban tűrik, ha megmondják nekik, hogy mit tegyenek. Más gyerekek azonban, erős akaratúak, és, ha olyasmire akarjuk őket kényszeríteni, amihez nincs kedvük, ellenállnak, és rögtön utálni kezdik, akármi is az, amire rá akarjuk őket venni. Nagy károkat tehetünk a tanulásra való hajlamaikban, képességeikben.

H: Tehát, ha egy csomó különféle gyerek él a világban, mit gondolsz, minden iskolának demokratikusnak kellene lennie, vagy néhánynak tekintélyelvűt is meg kell hagyni?

C: Nem. Nem hiszem, hogy bármilyen szükség lenne, olyan iskolákra, ami arra kényszeríti a gyerekeket, hogy egy meghatározott módon viselkedjenek és tanuljanak. A gyerekek hatalmas tudásvágygal születnek. Már minden szükséges motiváció megvan bennük. Azonban az általános oktatási modellt arra a hamis elképzelésre alapozták, mely szerint minden viselkedési forma befolyásolható, jutalommal és büntetéssel, és arra, hogy létezik egy olyan objektív tudásanyag, amit mindenkinek tudnia kell ahhoz, hogy művelt személy legyen.

Ez nem azt jelenti, hogy minden hagyományos rendszerű iskolát rossznak tartok. Sok tanár igenis jó ember, akit szereti a gyerekeket, és minden lehetségest megtesznek, hogy érdekessé tegyék a tananyagot. Azonban a szabványosított tesztelés egyre nehezebbé teszi, hogy kreatívan oldjanak meg dolgokat.

Különösen a szegényebb rétegek iskoláiban nincs a tanároknak lehetőségük másra, mint arra, hogy a tanterv előírásait követve felkészítsék a gyerekeket az év végi fontos tesztekre.

H: Mit gondolsz, mik a demokratikus iskolák legfontosabb előnyei?

C: Segít abban, hogy a gyerekekből olyan önálló személyiség váljon, akik pontosan tudják kicsodák, és mit akarnak az életben. A szabad iskolákban végzetek hisznek abban, hogy minden problémára van megoldás, és elég magabiztosak ahhoz, hogy tudják, maguk is rá tudnak jönni dolgokra. Így, amikor akadályokkal találják magukat szembe, addig próbálkoznak különféle megoldásokkal, szükség esetén akár segítséget is kérve, amíg eléri a céljukat.

Tudja, a szabad iskolában tanult gyerekekben mindig megmarad az érzés, hogy tanulni jó és izgalmas. Számukra a tanulás az élet része, és nem csak valami, ami az iskolában történik. Azért tanulnak, mert egyszerűen ennyire élvezik. Ennek az az oka, hogy soha nem jutalmakért produkálták magukat, és soha kaptak büntetést azért, ha hibát követtek el. A motiváció mindig belőlük fakad.

Az igazi különbség akkor látható egy átlagos iskolában és egy szabad iskolában tanult gyerek között, amikor továbbtanulnak. A hagyományos oktatási intézményekből érkezőknek először rendkívül nehéz a dolguk, mert senki nem mondja meg nekik, mit és mikor kell tenniük. Sokan érzelmileg teljesen szétesnek, mert nincs meg az a magabiztosságuk, és önállóságuk, mint a szabad iskolában végzeteknek. A szabad iskolák gyerekei tudják, hogyan osszák be az idejüket, hogyan szűrjék ki a zavaró tényezőket. A demokratikus oktatás másik előnye, hogy mennyire viszonylagos, mennyire alapul az összefüggéseken. A diákok közötti kapcsolat sokkal bonyolultabb, és a gyerekek azt is megtanulják, hogy a felnőttek is csak emberek. Néha jók, néha rosszak; és éppúgy, mint másokkal kapcsolatot lehet velük kialakítani.

H: Tudnál mondani valamit arról, milyen képességekre van szüksége, egy szabadiskolában tanító tanárnak?

C: Fontos, hogy az ember nyugodt legyen és rugalmas, mert egy szabad iskolában nincs minden megtervezve, sokkal több dolog történik szinte magától, véletlenül. Ezért nagyon fontos, hogy a tanár tudjon alkalmazkodni, és nyitott legyen arra, hogy nem mindig tudja, egy helyzet hogyan alakul. Továbbá, a tanároknak egy szabad iskolában nincsen automatikus tekintélyük, és hatalmuk, mint egy átlagos iskolában, így rendkívül fontos, hogy valóban nagyon alaposan ismerje a gyerekeket, és jól tudjanak kapcsolatokat építeni, és működtetni.

H: Pontosan ezért akartam a demokratikus oktatást kutatni, mert annyira emberi.

Forrás:

Fordította: Vég Anett

Kapcsolódó oldalak:

- David Gribble: Mire való az iskola? – részlet
- Virágh Szabolcs: Le a szellemi rabruhával!
- Fóti Péter: A szegények Summerhillje